

Anayasa türleri

a. Yazılı anayasa

Anayasanın bir metin halinde kağıda yazılmış olmasıdır.

b. Yazısız anayasa

Anayasanın yazılı olmama durumudur.

Ek Bilgiler

#dünyada ilk anayasal belge 1215 magna carta

#dünyada ilk yazılı anayasa 1787 ABD yasası

Çerçeve anayasa

Yasalar genel hükümleri çizilmiş detay içermeyen anayasalardır

1921 anayasası

Kazuistik anayasa

Yasalar ayrıntılı ve tüm detaylarıyla hazırlanmış olan anayasalardır.

Yumuşak anayasa

Normal kanunların usulleri ile değiştirilebilen anayasalara denir.

Sert(katı) anayasa

Normal kanunların usulleri ile değiştirilemeyen değiştirilmesi için daha zor usullere tabi olan, içerisinde değiştirilemez maddeler yer alan anayasalara denir.

İKTİDAR TIPLERİ

Kurucu iktidar

a. Asli kurucu iktidar

Sıfırdan yeni bir anayasa hazırlayan iktidardır
Sınırsız bir güce sahiptir
Kendisini kısıtlayan bir anayasa olmadığı için hukuk dışıdır.

b. Tali kurucu iktidar

Anayasada değişiklik yapan iktidardır
Sınırlı bir güce sahiptir
Kendisini kısıtlayan bir anayasanın mevcut olmasından ötürü hukukidir.

Kurulmuş iktidar

Asli kurucu iktidarın çizmiş olduğu sınırlar içerisinde hiçbir yeni değişiklik yapmayan iktidara kurulmuş iktidar denir.

DEVLET

Sınırları belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayan insan topluluklarının örgütlenmiş biçimine devlet denir.

MURAT MALBORA DİCLE HUKUK 2019

malboramuratt@gmail.com

Devletin unsurları

- İnsan topluluğu
- Toprak parçası
- Egemen güç

Devlet modelleri

1. Egemenlik anlayışına göre devletler

- Monarşi
- Oligarşi
- Teokrasi
- Cumhuriyet

2. Hukuki yapısına göre devletler

a. Basit(tek) yapılı

Tek başına bir devletin varlığıdır

#Türkiye Cumhuriyeti

i. Üniter devlet

Her şeyin tek olduğu tek devlet tek millet tek bayrak tek hukuk gibi teklikleri barındıran ülkelerdir.

ii. Bölgesi devlet

İçerisinde kısmen özerk devletler bulunmasıdır.

b. Birleşik yapılı

i. Federasyon (federal devlet)

Egemen en az iki devletin ortak bir anayasa ile bir araya gelmesidir.

Yeni oluşan büyük devlete Federal devlet içerisindeki küçük devletlere ise federe devlet denir.

İç ilişkilerinde bağımsız dış ilişkilerinde ise federal devlete bağımlıdır

Çift vatandaşlık vardır

Üye devletler federasyondan ayrılamaz

Çift yapılı ve yazılı anayasa olması zorunludur.

ii. Konfederasyon

Egemen en az iki devletin ortak bir çıkar için bir araya gelmesidir.

Günümüzde örneği yoktur

Ayrılma hakları vardır

Devletler iç ve dış ilişkilerinde bağımsızdır

HÜKÜMET SİSTEMLERİ

Başkanlık hükümet sistemi

Kuvvetlerin tam ayrılığı esasına dayanan bu sistem 3 temele dayandırılır

1. Devlet başkanının doğrudan yada yarı doğrudan şekilde halk tarafından seçilmelidir.
2. Yürütmeyi başkanın yönetmesi gerekir.
3. Başkanın sabit görev süresi boyunca görevden alınamaması

Başkanlık sisteminde yasama ile yürütme hem işlevsel hem de organik olarak birbirinden ayrılmıştır.

Başkan meclisi meclis de başkan görevden alamaz

Her iki organda halk tarafından seçilir
Yasama organında yer alan yürütmede yürütme de olan yasamada yer alamaz

Parlamente hükümet sistemi

Parlamente sistem yürütmenin sorumlu kanadı olan Başbakanın başkanlığındaki Bakanlar Kurulu'nun yasamanın içinde çıktığı ve ona karşı sorumlu olduğu hükümet sistemi nedir parlamente Rejimde Yasama ve yürütme organları hukuken birbirinden bağımsızdır ancak aralarında bir takım İşbirliği ve etkileşim mekanizmaları da vardır Bu nedenle parlamentarizm Kuvvetleri birbirlerinden katı bir biçimde ayrılmaz ve devletin işleyişinde uyumu gerçekleştirir

hükümet sisteminde yasama işleri seçilmiş bir meclis tarafından yürütme işlevi ise Bakanlar Kurulu ve devlet başkanı tarafından yerine getirilir parlamente sistemin 4 maddede özetleyebiliriz

Yürütme iki başlıdır

Başbakan parlamento üyesidir

Devlet başkanı siyaseten sorunsuzdur

Bakanlar Kurulu parlamento karşı siyaseten sorumludur

Meclis hükümeti sistemi

Meclis hükümeti bir Kuvvetler birliği sistemidir bu sistemde hem yasama hem de yürütme işleri tek bir elde yasama organının da toplanmıştır. Meclis hükümeti modelinde yasamadan bağımsız bir yürütme gücü yoktur.

Yürütme tamamen yasama meclisinin iradesine bağımlıdır Dolayısıyla bu sistemde Yürütme organı imiş gibi görünen Aslında yasama organının uygulama aracından onun icra komitesinden başka bir şey değildir. Meclis gerekli gördüğü bu komiteye istediği kişilere atayabilir istediklerini istediği anda azledebilir hatta meclis yürütmenin aldığı kararları değiştirebilir ve geçersiz kılabilir.

Yarı başkanlık sistemi

Yarı başkanlık sisteminin tanımlayıcı özellikleri şu şekilde özetlenebilir: Cumhurbaşkanı sabit bir dönem için doğrudan veya dolaylı olarak genel oyla seçilir. Cumhurbaşkanı yürütme yetkisini bir başbakan ve kabine ile paylaşabilir. Cumhurbaşkanı parlamentodan bağımsız olmakla beraber yalnız başına veya doğrudan doğruya hükümet etmeye yetkili değildir. Başbakan ve kabinesi ise parlamento bağımlı olup başkandan bağımsızdır. İkili otorite yapısı her bir birimin bağımsızlık potansiyeli devam etmek kaydıyla farklı dengeleri ve yürütme içinde güç ağırlıklarını cumhurbaşkanına veya Başbakana kaymasına izin verir.

DEMOKRASİ

Doğrudan demokrasi

Her şeyi halk yapar

Eski yunan kentlerinde görülen halkın bir araya gelerek kanun çıkarmasıdır.

Yarı doğrudan demokrasi

Seçimle iş başına gelen makamlara ek olarak halkında kanun işlemine girebilmesidir

Halk girişimi: halkın kanun teklifi vermesi

Halk oylamasına gidilmesi

Halk vetosu

Temsilcilerin azli

Gibi ekleri olan demokrasi biçimidir.

Temsili demokrasi

Halk egemenliğini seçtiği milletvekillerine vermesiyle MV. Halkı doğrudan temsil etmesidir.

#Türkiye Cumhuriyeti

ANAYASA TARİHİ

Senedi ittifak

1808 tarihli padişah ile ayanlar arasında imzalanmış olan sözleşmedir

Tanzimat fermanı

1939 tarihli hukuk devletine geçişin ilk adımlarının göstergesidir.

Islahat fermanı

1856 tarihli Tanzimat fermanının devamı niteliğindedir.

Kanuni esasi

1876 tarihli 2. Apdulhamitin 1. Meşrutiyeti ilanı ile gelmiş olan ilk Osmanlı Türk anayasasıdır.

Meclisi umumi kurulmuştur meclis iki kanattan oluşmuş

Bir kanat meclisi mebustur bu meclisin üyelerini halk seçer ve bu üyeler 4 yılda bir seçilir diğer kanat ise meclisi ayandır padişah tarafından atanır ve ömür boyu üyedir.

Başkent İstanbul

Padişah kanunları mutlak veto sürgün sansür ve meclisin süresiz feshine sahiptir İstibdat dönemi sonrasında padişahın bu yetkilerinde kısıtlamalar getirilmiş meclisin yetkileri genişlendirilmiştir.

1921 anayasası

Teşkilatı esasiye olarak da geçer

Kanuni esasiye de yürürlüğe devam etmiş bu yüzden aynı zamanda iki anayasaya sahip ve iki anayasayı kullanıyorduk

Meclis hükümeti sistemi benimsenmiştir.

Milli egemenlik ilkesi kabul edilmiş

Seçimlerin 2 yılda bir düzenlenmesi karar verilmiştir

Temel hak ve ödevlerden bahsedilmemiştir.

1923 değişiklikleri

Hükümet şekli cumhuriyettir

Cumhurbaşkanlığı makamı oluşturulmuştur

1924 anayasası

İkili anayasa süresi bitmiştir.

Türkiye devleti bir cumhuriyettir ibaresi gelmiştir.

Sert ve kazoistik bir anayasadır

Seçimler 4 yılda bir yapılır denilmiştir

Hükümet sistemi karmadır.

Başkent Ankara hükmü eklenmiştir

1924 değişiklikleri

Devletin dini İslam ibaresi kaldırıldı

Kadınlara sırasıyla belediye 1930 muhtarlık

1933 ve 1934 vekillik hakkı tanındı

Atatürk ilkeleri eklendi

Laik devlet ilkesi eklendi

Anayasanın dili sadeleştirildi

Tek dereceli seçim ilkesi ve gizli oy açık döküm ilkesi kabul edildi.

1960 yılında darbe gerçekleşti

1961 anayasası

Darbe anayasasıdır

En özgürlükçü anayasa olarak tanımlanır

İlk kez kuvvetler ayrılığı ilkesi benimsenmiştir.

Parlamenter sistem kabul edildi

Cumhuriyet senatosu ve millet meclisi

grupları olmak üzere iki grup mecliste vardı

Sosyal hak ve ödevler düzenlendi

Anayasa mahkemesi kuruldu

Yargıtay Danıştay askeri Yargıtay

Uyuşmazlık mahkemesi milli güvenlik kurulu ile diyanet işleri kuruldu

Milletvekili olmadan bakan olunabilir yeniliklerdir.

1971 muhtıra gerçekleşti

Hükümet istifa etti

1961 değişiklikleri

71-73 değişiklikleri de denir

Temel hak ve hürriyetlere genel sınırlamalar getirildi

Yürütme organı güçlendirildi

Bakanlar kuruluna KHK çıkarma yetkisi

AYİM ve DGM kuruldu

1980 darbesi gerçekleşti

1982 anayasası

Darbe anayasasıdır

MGK ile danışma meclisi hazırlamıştır
Halk oylamasına gidilmiş bu anayasa
değişikliği oylaması ile CB seçimleri
birleştirilmiştir.

Kenan Evren CB seçilmiştir
2017 değişikliği ile cumhurbaşkanlığı
hükümet sistemine geçilmiştir.

SEÇİM

Seçimleri YSK yapar
YSK 7 asil 4 yedek üyeden oluşur
Yargıtay 6 Danıştay 5 üye gönderir
Görev süreleri 6 yıldır
YSK kararlarına karşı yargı yolu kapalıdır.
Seçimlere dair detaylı bilgi yasama
bölümünde anlatılacaktır

DEVLETİN TEMEL ORGANLARI

YASAMA

1982 An. Yasama organı TBMM dir.

Yasama yetkisinin özellikleri

Genelliği

Meclisin An. Aykırı olmamak koşuluyla
istediği kadar kanun yapabilmesidir

Asliliği

Kanunları TBMM'nin bizzat kendisinin
kimseye ihtiyacı olmadan tek başına
yapabilmesidir.

Devredilmezliği

Yasa yapma yetkisinin devredilemeyeceği
anlamına gelir

Süresizliği

Yasama yetkisi görev süresince bir kesintiye
uğratılamaz

TBMM SEÇİMLERİ

Olağan seçim

Seçimler 5 yılda bir yapılır
TBMM seçimleri ile CB seçimi aynı anda
yapılır
Seçim günü görev süresinin son bitimindeki
Pazar günü yapılır

Seçimlerin yenilenmesi

5 yıllık yasama dönemi içerisinde yapılır
Bu karar TBMM ya da CB tarafından alınır
Meclis üye tam sayısının 3/5 ile karar alınır

Kararın 60 günü takip eden Pazar yapılır

MURAT MALBORA DİCLE HUKUK 2019

malboramuratt@gmail.com

Bu karar ile hem TBMM hem de CB birlikte
seçime gider

Seçimlerin ertelenmesi

Savaş hali haricinde hiçbir şekilde ertelenmez
Bu sadece TBMM'nin en fazla 1 yıl
ertelemesi sağlar. Bu karar her yıl bitiminde
tekrardan bir yıl uzatılabilir. Bu 1 yıllık
uzatma hakkı sınırsızdır

Ara seçim

TBMM üye sayısında azalma olmasıyla
yapılır bu azalma şekilleri iki türdür
1.TBMM üye tam sayısının %5 azalması
Bu durumdan 3 ay içerisinde seçim yapılır bu
durumun istisnası ise seçimlerin normal
süresine son 1 yıl kalmış ise yapılmaz
2.Bir ilin ya da seçim çevresinin MV.
Tamamının ölmesi bu durumda 90 gün
sonraki ilk Pazar günü seçim yapılır
Bu ara seçimler sadece MV. Bağlı oldukları
şehirler ile alakalıdır ülke genelinde seçim
yapılmaz

Kural olarak bir yasama döneminin ilk 30 ayı
ile son 1 yılı içerisinde ara seçim
gerçekleştirilmez istisnai durumları zaten
yukarıda belirttik

MİLLETVEKİLLİĞİ

Türkiye vatandaşı olmak

18 yaşını doldurmak

Askerlik ile ilişkisi olmamak

En az ilkokul mezunu olmak

Kısıtlı olmamak

Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak

Taksirli suçlar hariç 1 yıl veya daha fazla
hüküm giymemiş olmak

Yüz kızartıcı suçtan veya terör suçundan hiç
hüküm giymemiş olmak(Af'a uğrasalar dahi
olmaz)

Milletvekilliği başvurusu yaparken

görevden çekilmesi gerekenler

Hâkimler ve savcılar

Silahlı kuvvet mensupları

Yüksek yargı organı mensupları

YÖK üyeleri

Yüksek öğretim elemanları

Kamu kurum ve kuruluşlarında işçi olmayan çalışanlar (memur)

Bu meslek grubundakiler önce işlerinden istifa etmeli daha sonra aday olma imkânı bulabilirler fakat bunlardan ilk üçü göreve geri dönmek ister ise görevlerine geri dönemez.

Milletvekilliği sıfatının kazanılması

İl seçim kurulu tutanağının hazırlanması

(mazbata) ile vekillik sıfatı kazanır

Mecliste ant içme ile görevine başlar

Milletvekilleri aylık ödenek yolluk ve emekli işlemleri kanunla belirlenir

Maaşları en yüksek devlet memurundan yüksek maaş alamaz ibaresi ile kısıtlanmıştır. MV. ödenekleri 3 ay önceden de verilebilir.

Milletvekillerinin dokunulmazlıkları

a. Yasama sorumsuzluğu

Meclis çalışmaları sırasında söyledikleri sözlerden açıkladıkları düşüncelerden ve kullandıkları oylardan ötürü sorumlu olmamaları anlamına gelir

Meclis tarafından kaldırılamaz

Ömür boyu sürer

Mutlak koruma sağlar

b. Yasama dokunulmazlığı

MV. seçilmeden önce veya MV. Süresinde suç işlendiği iddiası ile tutuklanamaz sorgulanamaz tutulamaz ve yargılanamaz. İstisnai durumlar

Ağır ceza gerektiren bir suçüstü halde yakalanması veya MV. Seçilmeden önce soruşturmasına başlanmak koşuluyla anayasanın 14. Maddesinde ki suçlardan biri veya birkaçını işlemesi durumu istisnadır.

MV. bitince dokunulmazlığı kalkar

CB. CB. Yrd. Bakanlarda bu

dokunulmazlıktan faydalanır.

MURAT MALBORA DİCLE HUKUK 2019

malboramuratt@gmail.com

####Dokunulmazlığı kaldırılan MV. 7 gün içerisinde anayasa mahkemesine itiraz edebilir ve anayasa mahkemesi ise 15 gün içerisinde hükmü açıklar

Milletvekilliğini sona erdiren haller

a. Kendiliğinden bitebilir

Ölüm gaiplik CB seçilmesi Bakan olarak atanması CB Yrd seçilmesi

b. TBMM kararı ile bitebilir

İstifa devamsızlık(1 ayda toplam 5 birleşime mazeretsiz katılmama)(301 oy ile) MV. Bağdaşmayan görev yapmak ile bitebilir.

c. Mahkeme kararı ile bitebilir

Kesin hüküm giyme Kısıtlama

NOT: kişinin meclis başkanı partisinden istifa etmesi dokunulmazlığının kaldırılması Milletvekilliği sıfatını düşürmez.

TBMM İÇYAPISI

a. TBMM başkanlık divanı

TBMM çalışmalarını yöneten oluşumdur

TBMM başkanı başka vekilleri üyeler ve idare amirlerinden oluşur

Bu divandakilerin tamamının MV. Olması zorunludur

Bu divan bir yasama dönemi içerisinde iki defa seçilir ilk seçim görev süresi 2 yıl 2.

Seçim ile gelenlerin görev süresi yasama döneminin sonuna kadardır.

TBMM başkanı hiçbir oturumda oy kullanmaz Başkan vekilleri ise yönettikleri birleşimlerde oy kullanamaz.

TBMM başkan seçimi

Meclis genel kurulu seçer

Meclisin en yaşlı üyesi geçici başkan olarak yasama dönemi ve başkanın seçimine kadar meclisi idare eder

Adaylar 5 gün içinde belirlenir seçim yapılır Siyasi partiler aday gösteremez yani herkes tek başına gelip aday olur En fazla 4 turda belirlenir ve seçim şekli şöyledir:

1. Tur 2/3 çoğunluğu 400 MV. Oyu alınırsa 2. Tura gidilmeden kazanır
2. Tur 1. Turun tekrarıdır ola ki fikirler değişmiştir
3. Tur ÜTS salt çoğunluğu 301 MV.
4. En çok oy alan iki adayın kalarak seçimin yapılması ile en çok oyu alan

Meclis başkanı seçilen kişinin siyasi partisiyle ilişkisi bitmez

Meclis başkanı CB ye vekâlet edemez.

b. Siyasi parti grubu

En az 20 MV. Nin oluşturduğu meclis grubudur

Bu partiler MV. Sayısına göre başkanlık divanına üye gönderir

TBMM de en fazla koltuğa sahip 2 parti Any.Mah. iptal davası açabilir

TBMM çalışma düzeni

Yasama dönemi iki genel seçim dönemi arasındaki süredir

Yasama yılı 1 ekim ile 30 eylül arasındır

Birleşim bili bir günde açtığı toplantı

Oturum birleşimin ara ile bölünen kısmı

Tatil meclisin 3 ay dinlenmesi

Ara verme 15 günü geçmeyecek şekilde

sınırsız defa 15 günlük süre verme kararı

bulunan dinlenme

Olağan üstü toplantı ise meclisin tatil veya ara

verme döneminde meclise toplantıya

çağırılmasıdır bunun için iki kişi görevlidir

1. TBMM başkanı. Başkan kendi daveti veya 1/5 120 MV. İsteği üzerine yapabilir
2. Cumhurbaşkanı

TBMM görev ve yetkileri

Kanun koymak değiştirmek ve kaldırmak

Anayasa değişikliği

Uluslar arası antlaşmaları onaylamayı uygun bulmak.

Genel ve özel af ilan etmek

Savaş ilan etmek

TBMM başkanı seçmek

MURAT MALBORA DİCLE HUKUK 2019

malboramuratt@gmail.com

Kamu baş denetçisi seçmek

Anayasa mahkemesine üye seçmek

Kamu baş denetçisi seçmek

RTÜK üyesi seçmek

Sayıştay başkanı ve üyesi seçmek

KHK ya üye seçmek (2017 dğş.)

Para basılmasına karar vermek

Bütçe ve kesin hesap kanun teklifini görmek ve kabul etmek

Kanun yapmak

2 tip kanun vardır

Maddi kanun ve şekli kanun

Maddi kanun sürekli genel konusu olan soyut kanunlardır

TCK TMK BK

Şekli kanun Süreli özel konusu olan somut kanunlardır

Bütçe kanunu Af Kesin hesap

Millerler arası uygun bulma kanunu

Kanun teklifi

2017 değişikliği ile kanun teklifi şu şekilde hazırlanır.

MV. tekli eder (1 kişi daha yeterli)

TBMM başkanlığa verilir

Teklifi ilgili komisyona gönderilir

Komisyon rapor hazırlar

TBMM raporu MV. Dağıtır

TBMM genel kurulu oylar

TBMM reddederse aynı teklif 1 yıl boyunca tekrar mecliste görüşülemez

TBMM kabul ederse Yayınlanmak üzere CB gönderir

Cumhurbaşkanı

Yayımlar ya da geri gönderir

Resmi gazete de yayımlanır

Kanun metninde yer alan tarihte tarih de

yürürlüğe girer eğer tarih yazılı değilse

yayımlandığı günden itibaren yürürlüğe girmiş sayılır

Geri gönderme

TBMM ye geri gönderir meclis değiştirip CB

ye gönderirse CB ister yanımlar veya geri

gönderir. Kanun MV. ÜTS salt çoğunluğu ile

kabul edilirse CB bunu yayımlamak zorunda.

Parlamento kararı'na yargı yolu kapalıdır bunun istisnai durumu ise TBMM iç tüzüğü yasama dokunulmazlığı kaldırılması MV. Düşürülmesi istisnai durumlardır.

Anayasa değiştirmek

Teklif ÜTS 1/3 200MV. İle yapılır

Meclis başkanlığına

İlgili komisyona

Komisyon rapor hazırlar

Meclis başkanı raporu MV. Dağıtır

TBMM genel kurulunda görüşülür

Görüşme usulleri

İvedik ile görüşme yasaktır

2 defa görüşülür iki süre içerisinde 48 saatlik serinleme süresi geçmelidir

Oylama yapılır (gizli oy)

Oylamanın 3 sonucu vardır

1.Kabul sayısı 3/5 in altında ise yani 360 dan az ise reddedilmiş olur

2. 3/5 ile 2/3 arasında bir oy ile kabul edilirse CB ye gönderilir

Cumhurbaşkanı bu durumda kabul etmek isterse bile halka göndermek zorundadır yada meclise gönderir

3. Kabul edilip 400 3/5 olursa cumhurbaşkanı onaylar ihtiyari referandum ya da geri göndermeyi yapar. İhtiyari referandum demek zorunlu olmayan referandum demektir.

Refandum resmi gazetede yayınlanması ile 60 gün sonrasındaki pazar yapılır.

Bütçe kanunu ve kesin hesap kanunu teklifleri görüşüp kabul etmeleri

Bütçe kanunu Cumhurbaşkanı tarafından hazırlanır. Meclis görüşüp kabul eder.

Yargısal denetime anayasa mahkemesine tabidir.

Mali yılbaşında en geç 75 gün önce meclise sunulmalıdır.

Milletlerarası antlaşmaların uygulanması

Usulüne göre kabul edilen MAA kanun hükmündedir.

TBMM uygun bulduğu takdirde uygun bulma kanunu çıkarır. CB onaylar

MURAT MALBORA DİCLE HUKUK 2019

malboramuratt@gmail.com

Temel hak ve hürriyetlerine ilişkin MAA ile kanun çatışırsa MAA üstündür.

Uygun bulma kanunu yargısal denetime tabi değildir.

Af ilan etmek

ÜTS 3/5 yani 360 MV. Af teklifini kabul eder

TSK ve savaş ilanı

Parlamento kararıdır

Meclis tatilde ve direkt savaş olursa CB bu yetkiyi kullanır

Anayasa mahkemesine üye seçmek

Parlamento kararı ile 15 üye seçilir

3 tanesini meclis 12 tanesini CB seçer

Gizli oy yapılır

Seçim şekli ise

1. Tur 2/3 400 MV.
2. Tur ÜTS salt çoğunluğu 301 mv
3. Tur en çok oyu alan 2 adaydan en fazla oy almış olan kişi kazanır

HSK üye seçmek

Detaylı yargı bölümünde anlatılacak

13 üyenin 7 sini TBMM seçer

TBMM BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI

- A. Yazılı soru** CB. Yrd. Ve bakanlara 15 gün içerisinde cevaplamaları için verilen yazılı sorulardır
- B. Genel görüşme** devlet veya toplum faaliyetini ilgilendiren önemli konuların görüşülmesidir
- C. Meclis araştırması**
CB. Yrd. Veya bakanlar hakkında suç işlendiği iddiasını soruşturmadır
Soruşturma sistemi ÜTS salt çoğunluğu(301 MV.) vereceği önerge 1 ay içinde görüşülür
Soruşturma açma ÜTS 3/5 (360) MV onayı ile soruşturulur
Yüce divana sevk için ise ÜTS 2/3 (400) oyla karara varılması için yüce divana sevk edilir divan 3 ay içerisinde karara bağlar 3 ay uzatılabilir bu uzatma tek sefere mahsustur

YÜRÜTME

Yürütme organı CB.

CB. Olma şartları

Türkiye vatandaşı olmak

Yükseköğretim mezunu olmak

40 yaşını tamamlamış olmak

MV. seçilme kriterlerini sağlıyor olmak

CB. Seçimlerine aday gösterebilmek

Siyasi parti grupları

Son yapılan genel seçimlerde geçerli oyların

%5 ini alan partiler

En az 100 bin seçmen imzası olanlar

CB seçimleri

CB seçimleri en fazla iki turda biter

İlk oylamada geçerli oyların salt çoğunluğunu almış olmak %50 +1 yeterlidir

Bu şart sağlanamaz ise en çok oyu alan 2 kişi 1.turu izleyen 2. Pazar günü seçime gider ve en çok oyu alan kazanır

Ola ki son tura tek aday kalırsa yani en çok oyu alan 2. Kişi ölür vs. diğer adaylardan en çok oyu alan gelir şayet bu durumlara rağmen diğer adaylarda ölür veya seçilme kriterlerini kaybederse bu durumda kalan tek aday referanduma gider eğer halk evet derse CB olur.

5 yıl görev süresi vardır

Bir kimse 2 defa CB seçilebilir

CB 2. Dönemindeyken meclis seçimleri yenileme kararı alırsa mevcut CB tekrar aday olabilir

CB siyasi partisi ile olan ilişkisi bitmez

CB makamının boşalması durumunda

1982 anayasasına göre seçimlere 1 yıldan daha az bir süre kalmış ise CB seçimleri ile meclis seçimleri beraber yapılır

Eğer seçimlere 1 yıldan daha fazla bir süre varsa CB seçimi yapılır bu seçimle gelen CB meclisin görev süresinin bitimiyle onunda görev süresi biter ve bu süre CB için dönem olarak kabul edilmez.

CB seçim konusunda bu durumların süresi belirtilmiştir buna göre

Seçimlere 1 yıldan daha az bir süre kalmış ise makamın boşalmasını takip eden 60 gün sonrasındaki Pazar günü seçim yapılır

Eğer seçimlere 1 yıldan fazla var ise makamın boşaldığı günden itibaren başlayan 45 gün sonrasındaki Pazar günü CB seçimi yapılır

CB görev ve yetkileri

TC. bütünlüğünü ve birliğini temsil etmek

Yürütme yetkisini kullanmak

kanunları yayımlamak

kanunları veto etmek

ülkenin iç ve dış siyaseti için meclise öneride bulunabilmek

anayasa mahkemesine iptal davası açmak

CB. Yrd. Ve bakan atamak

CB kararnamesi çıkarmak

Anayasa mahkemesine üye atamak

OHAL ilan etmek

CB cezai sorumluluğu

Cb hakkında suç işlediği iddiasıyla meclise ÜTS salt çoğunluğunun (301) vereceği önerge ile soruşturma isteminde bulunulur

TBMM önergeyi 1 ay içinde görüşür

ÜTS 3/5 oyla soruşturma kararı verir

15 kişilik komisyon kurulur

Soruşturma raporu düzenlenir

(bu işlem 2 ay +1 ay olacak zamanı vardır)

Rapor TBMM başkanlığına gönderilir

10 gün görüşülür

TBMM de yüce divana sevk için oylama yapılır

ÜTS 2/3 oyla kabul edilmesiyle yüce divana sevk edilir

Yüce divan 3ay +3 ay olacak şekilde karara bağlar

NOT: hakkında soruşturma başlamış olan CB seçimleri yenileme kararı alamaz

CB yardımcıları

Birden fazla yardımcı olabilir

MV. seçilme yeterliliğine sahip olunmalı

CB yardımcıları CB ye karşı sorumludur

İstifa veya ölüm durumunda en yaşlı yardımcı cumhurbaşkanına vekalet eder

Yurtdışı veya hastalık gibi hallerde CB kendi seçeceği yardımcısı vekalet eder
CB yardımcıları da mecliste ant içer
CB yardımcıları yasama dokunulmazlığından yararlanır

Devlet denetleme kurulu

Yargı organları dışında aklınıza gelecek olan neredeyse bütün kurum ve kuruluşları denetleyen yapıdır
CB bağlıdır
DDK resen hareket edemez CB nin isteği gereklidir

Bakanlar

Bakanlıkların kurulması kaldırılması ve teşkilatları CB tarafından CB kararnamesi ile düzenlenir
Bakanlar MV. Seçilme yeterliliğine sahip olmalıdır

Mecliste ant içer

Yürütmenin düzenleyici işlemleri

CB kararnamesi ve yönetmeliği olmak üzere 2 adettir

CB kararnamesi

a. Olağan dönem kararnamesi
Sosyal ve ekonomik hakları düzenleyebilen kararnamedir
Kanun hükmü olağan CBK dan üstündür
Anayasada düzenlenmek zorunda olan durumları CBK ile düzenlenemez

b. OHAL dönem kararnamesi
Temel hak ve hürriyetlerin tamamını düzenleyebilme yetkisidir
Yargı yolu kapalıdır

Yönetmelik

CB bakanlar ve kamu tüzel kişileri yönetmelik çıkarabilir
Hangi yönetmeliklerin RG de yayımlanacağı kanunda belirtilir
Ülke çapında bir yönetmelik Danıştay
Bölgesel çaptaki yönetmelik ise idare mahkemeleri tarafından denetlenir

Milli savunma

2 ayda bir toplanır
Kararları tavsiye niteliğindedir
CB. CB. Yrd. Milli savunma adalet iç işleri dış işleri genel kurmay bakanları kara hava deniz KK üyeleridir
MGK genel sekreteri üye değildir
CB başkanlığında toplanır
Günden CB tarafından seçilir
Karar alınırken kullanılan oy eşit olursa CB oyu kararda fazla sayılır

Başkomutanlık ve genel kurmay başkanı

Sembolik olarak CB savaş döneminde ise GKB başkomutandır
GKB milli savunma bakanına bağlıdır

OHAL

Doğal afet tehlikeli salgın hastalık seferberlik savaş ayaklanma vb durumlarda ilan edilir
CB tarafından ilan edilir
En çok 6 ay için geçerlidir
Meclis 4 ay olmak üzere sınırsız defa uzatabilir

YARGI

Türkiye yargı sistemleri

1. Anayasa yargısı
2. Adli yargı
3. İdari yargı
4. Uyuşmazlık yargısı

1.Anayasa yargısı

Anayasa mahkemesi

15 üyeden oluşur

12 üyesini CB 3 üyeyi TBMM seçer

CB 3 üyeyi Yargıtay

2 üyeyi Danıştay

3 üyeyi yüksek öğretim kurumlarında

(prof. Veya doç. Sıfatı olan hukuk siyasal

veya iktisat fakültesinde olan) öğretim

üyelerinden.

4 üyeyi üst kademe yöneticilerden, serbest

avukatlardan, 1. Sınıf hakim ve savcılar ile

en az 5 yıl rapörtülük yapmış Anayasa

mahkemesi üyeleri arasından seçer.

TBMM 2 üyeyi sayıştaydan 1 üyeyi ise

baronun önereceği serbest avukatlardan

seçer

Anayasa mahkemesi üye seçilme şartları

45 yaş

Avukatlar için fiilen 20 yıl görev yapmış olma

1.sınıf hakim ve savcılarının 20 yıl görev yapma

NOTLAR:

Anayasa mahkemesine üyelerin görev süreleri

12 yıldır ve üyeler tekrar seçilemez

Üyeler kendi arasında başkan ve vekil seçer

başkan ve vekillerin görev süresi 4 yıldır

Başkan ve vekiller tekrar seçilebilirler

Çalışma esasları

Genel kurul ve iki bölümden oluşur

Genel kurul için en az 10 üyenin

toplanmasıyla görüşme yapılabilir

Bölmelerde ise yeter sayı 4

Anayasa değişikliğinin iptali

Siyasi partilerin kapatılması

Siyasi partilerin devlet desteğinin kesilmesi

Gibi durumları 2/3 oy ile diğer kararlarını ise oy çoğunlu ile alırlar

Yüce divan sıfatı hariç bütün sorunları dosya üzerinden sonuçlandırır

Görev ve yetkileri

MV. düşürülmesi

Yasama dokunulmazlığının kaldırılması

Siyasi parti mali denetimi yapmak

Anayasal uygunluk denetimi yapmak

Anayasal uygunluk denetimi yapmak

Uyuşmazlık mahkemesi başkanı seçmek

Bireysel başvurulara bakmak

Yüce divanı sıfatıyla yargılama

Anayasa uygunluk denetimi

Soyut norm denetimi (iptal davası)

a. Şekil bakımından

Kanunun Anayasanın belirlediği şekilde bir

hata olduğu iddiasıyla istenilen iptaldir

b. Esas bakımından

Kanunun anayasaya ters bir durum olduğunun iddiasıdır

.....

Kanun CB karanamesi TBMM iç tüzüğü

Anayasa değişiklikleri (şekil bakımından)

Denetlenir

İptal davasını CB

TBMM ÜTS 1/5 i

Meclisin en fazla üyeye sahip 2 parti grubu

İptal davasına başvurabilir

MAA OHAL CB kararnamesi İnkılap

kanunları ve 3 istisna hariç (iç tüzük Mv

düşürülmesi ve yasama dokunulmazlığını

kaldırılması) anayasa mahkemesi parlamento

kararlarını denetleyemez

Yargıtay

Görev süresi 12 yıldır

Üyelerinin tamamı HSK seçer

Danıştay

Görev süresi 12 yıldır

Üyelerin ¼ CB ¾ HSK seçer

Uyuşmazlık mahkemesi

Yargıtay ve Danıştay genel kurulunda üye seçer

Başkanı anayasa mahkemesi seçer

HSK

13 üyeden oluşur

4 üye CB 7 üye TBMM tarafından seçilir

Geri kalan 2 üye ise şu şekilde vardır

Biri doğal başkan bu adalet bakanıdır

Diğeri ise doğal üyedir o da adalet bakanı yardımcısıdır

CB 3 üyeyi 1. Sınıf adli yargı hâkimlerinden 1 tanesi idari yargıdan seçilir.

TBMM 3 üye Yargıtay

1 üye Danıştay

3 üye öğretim üyesi ve Av. Seçilir

Üyeleri 4 yıl görev yapar tekrar seçilebilirler

Kurul 2 daireden oluşur

NOTLAR

Meslekten çıkarma cezası dışında yargı yolu kapalıdır

Hakimler ve savcıların idare olarak adalet bakanına özlük işleri olarak HSK ya bağlıdır

Sayıştaylar

Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ve bütün kurumların gelir ve giderlerini denetler

Başkan ve üyelerini TBMM seçer

Kararları kesindir

Danıştay ile Sayıştay'ın kararları çatışırsa

Danıştay kararları esas alınır